

Helse- og omsorgsdepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Vår dato:
13.10.2023
Deres dato:
13.09.2023

Vår ref:
2023/8209
Deres ref:

Innspill til hvordan fremme folkehelse og levekår i samiske områder fra Konfliktrådet

Vi takker for muligheten til å gi innspill til den årlige stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv som i 2024 skal handle om folkehelse og levekår i samiske områder. Under følger innspill fra Sekretariatet for konfliktrådene, særlig relatert til hva vi mener at regjeringen kan bidra med for å fremme folkehelse og levekår i samiske områder.

Konfliktrådet er en statlig tjeneste som legger til rette for møter mellom parter etter lovbrudd og i konflikter. Det er gratis å bruke konfliktråd. Hensikten er at partene og andre som er berørte av et lovbrudd eller en konflikt i fellesskap gjennom dialog kan finne fram til enighet og gode løsninger. Metoden som brukes kalles gjenopprettende prosess. Metoden er godt egnet for å løse konflikter på lavest mulig nivå, til å bearbeide hendelser og kan også bidra til å gjenopprette mellommenneskelige relasjoner og tillit.

Det finnes 12 konfliktråd i Norge, med 22 lokasjoner og 450 lekmeklere, som er de som møter partene. Konfliktrådene i Nordland, Troms, Finnmark og Trøndelag har erfaring med å tilrettelegge for gjenopprettende prosesser i samisk samfunn, blant annet i saker med vold i nære relasjoner.

Konfliktrådene er straffegjennomfører for straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Ungdommens mulighet til å ta ansvar for egne handlinger og bidra til å gjenopprette overfor fornærmede og andre berørte av lovbruddet er en sentral del av straffen. Konfliktrådene får også mange saker som gjelder barn og unge under 18 år, og vi mener at det i et folkehelseperspektiv er særlig viktig å gi unge mennesker verktøy til å kunne løse konflikter på lavest mulig nivå.

Møte i konfliktrådet i en straffesak eller sivil sak kan ha en reintegrerende effekt for både gjerningsperson og fornærmede, og det kan bidra til å forebygge nye lovbrudd.

Konfliktrådets tilbud om konflikthåndtering innebærer også mulighet for å gjenopprette tillit og relasjoner, i familien, i lokalmiljøet, til myndigheter. Lekmeklingsordningen innebærer at det over tid bygges kompetanse i lokalsamfunnet om å løse konflikter. Konfliktrådsloven § 4 slår fast at "Sammensetningen av meklere skal være allsidig, slik at befolkningen er best mulig representert». Vi rekrutterer meklere fra hele landet og på tvers av alle samfunnslag, og vi ønsker å få flere samiske meklere. Meklerne oppnevnes for perioder på 4 år og de kan reoppnevnes for nye perioder. Over tid blir det stadig flere innbyggere som har fått kompetanse i det å løse konflikter gjennom dialog i gjenopprettende prosesser. Lekmeklere i konfliktrådet representerer i seg selv en bro mellom lokalsamfunn og myndigheter, og kan slik indirekte også ha en positiv betydning i det å gjenopprette tillit også på samfunnsnivå.

Å være i vedvarende konflikt kan skade helsen. Konfliktrådet legger til rette trygge og godt forberedte møter der det er partene selv som setter ord på egne opplevelser og behov. Aktiv deltakelse i trygge prosesser for å løse egne konflikter gir mulighet til å ta ansvar, bearbeide hendelser, gjenopprette relasjoner og tillit mellom enkeltpersoner og samfunn og kan således ses som et helsefremmede tiltak.

Vi mener derfor det bør vurderes å ha med bruk av konfliktråd som et tiltak i stortingsmeldingen, og bidrar gjerne med mer utfyllende tekst dersom dette blir aktuelt.

Med vennlig hilsen

Edle Pallum

avdelingsdirektør

Sekretariatet for konfliktrådene

Catharina Borchgrevink

seniorrådgiver

Sekretariatet for konfliktrådene

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevet signatur